

השערויה האמנותית קללת

ד גלי ארצות-הברית, בריטניה וישראל יונפו ביום החמישי בחזית תיאטרון הבימה בתל-אביב, לכשיחנכו ראש-הממשלה וחבריה, ראשי מוסדות המדינה, שגרירי ארצות-הברית ובריטניה והקורפוס הדיפלומטי, נציגי הספרות והאמנות בישראל והקהל להצגת-הבכורה החגיגית של הבכור, יצירתו של המשורר-המחזאי הבריטי כריסטופר פריי, שתוצג על-ידי תיאטרון שלם, ה"מגיע על שחקניו, מומחיו ואביזריו מגודל יורק, על פי הזמנתה של ממשלת ישראל..."

במלים לוחטות אלה הוזמן הקהל הישראלי, שעיניו מכוונות לצגות-הייבוא היקרות, למלא בהמוניו את אולמות ההצגה של הצגת-ייבוא נוספת. הפעם הבטיחו לו משהו יותר גראנדיוזי מכל מה שקדם לו: הצגה שתהיה פיסגת שנת העשור, שיא עבודתה הברוכה של ועדת-העשור בהנהלתו רבת-המרץ של מאיר חלף וייסגאל.

★★★ החי המת

ר ק מעטים מבין המונים שנתבקשו לתמלהב למקרא כרונות-הפרסומת המוכשרות של תועמלני העשור, ידעו כי המחזה הגראנדיוזי נכשל במולדתו שלו כשלון חרוץ וחד-משמעי. מעטים מהחזות על קרשי ברוד-ווי שהצליחו לאחד את המבקרים במקלה כה מלוכדת של שלילה מוחלטת, להוציא כמה מבקרים שראו חובה לעצמם לשבח מחזה שהעדה היהודית הפכה אותו למוצג רשמי.

כתב, למשל, המבקר של השבועון טיים: "הבכור, שכתובתו החלה בשנת 1938, הוצג לראשונה ב-1948 בפסטיבאל אוינבורג. זהו מחזה רציני בצורה נוקשה, שעלילתו במצרים ומרכזו במשה. כאשר מדכא פרעה את היהודים, חוזר משה לעמ, אחרי שכבר קודם לכן התרחק מן הארמון בו גדל.

בסכסוך זה רוחח רעמסס, בנו הצעיר של פרעה, אהדה למדוכאים. אולם כאשר נהרג הבכור בכל משפחה מצרית, נספה הבכור המלכותי שונא-היהודי יחד עם כולם.

הקריאה בסיום היא הקריאה הקלאסית על מעשי התמהוים של האלהים: למה חייבים החפים לסבול יחד עם האשמים? מדוע חייבים המנהיגים לצעוד קדימה, כשהאשמה רובצת על שמכם? זהו נושא די עמוק כדי לבנות מסביבו מחזה, אם כי הוא מתאים בקושי לנושא המרכזי של מחזה על משה.

האסון האמיתי הוא שפריי מציע חמרים כה מעטים לבניה — לא לבנים דרמטיות אמיתיות ולא אבנים פסיכולוגיות של ממש, אלא רק רסיסים פילוסופיים ושברי זכויות מוסריים. הסיפור, שיכול היה לבעור באש תנייכית, אילו סופר כתיאטרון חי, נראה כולו חסר-חום. העלילה שיכולה היתה להיות גדולה בתומרתה, אילו תוארה כדרמה גבוהה, נראית רק חלולה. בהשתאה למשה של מיכאל אנג'לו, נראה משה של פריי כאילו נחצב בחגיגות רבה מסבון.

למרות רגעים גראפיים, הבכור הוא כשלון חסר-חיים. הסיבה אינה בכך שחסר לפריי כשרון ריטורי, אלא בכך שהשתמש בכשרון זה בצורה כוזבת. שחצנותו הספרותית, הערבסקות המילוליות שלו, מחניקות כל דבר שיש בו חיים אמיתיים. פריי, חצי פרופסור וחצי טרזן, מוצא את עצמו יותר בצורות חיצוניות מאשר בתוכן, יותר בקריצת-עין לגלגית מאשר בעין בוחנת.

על אף אמצייה המלכותיים של קתרין קורנל בתפקיד אחות פרעה, או של אנתוני קהיל בעל קול-החצוצרה בתפקיד משה, הרי מצרים של הבכור אינה אלא תנוטה. רק התפאורה של בוריס אהרונובס מוכירה משהו שהיה פעם חי, ושעודנו גדול.

★★★ הבכור של וייסגאל

כמו פרשת משה המקורית, אפוסה גם פרשת הבכור מסתורין עמוקים — אם כי יתכן כי הפעם היו הסיבות פחות קדושות. המסתורין החלו עם השאלה: לשם מה הוזמנה ההצגה בכלל? הנושא התנייכי לבדו נראה כבלתי-מספיק להצדיק הזמנה של להקה יקרה — כי בעולם מוצגים מדי

לא קרוב של פיטר פריי, ששמו האי-מיתי פנחס פרידמן.

במדינה

נוער

הבושה הישראלית

יש לשלוח 300 שליחים מבני הארץ בש"ל ילחות לחוף-לארץ, כדי לדבר אל לבו של הנוער היהודי שם! קרא בהתלהבות האלוף משה דיין, בהרצאתו בבית ברל (ראה ה"נידון). בשבילו היה זה מובן מאליו כי ה"ישראלי הצעיר בחוף-לארץ הוא נושא דגל מדינתו, וכי יכבוש בסערה את לבו של כל צעיר הבא עמו במגע.

עד כמה שאופטימיות זו עומדת על בסיס רופף, מעידה הכתבה הזו באה של אביבה סטן, כתבת "ה" עולם הזה", המדווחת מאירופה:

אקרא לו עמוס. הוא בחור כארזי גבוה, חסון, שזוף, צבר-חתיך" טיפוסי. עכשיו הוא לומד בווינה. כאשר ביקשני לראות לו את "האיריה הויני" הסכמתי, לקחתי אותו ל"מרתף-ין מפורי" סם, אחד העתי"קים בווינה.

המקום היה כבר מלא משה אל פה ליד אחד השולחנות הא"רזים היו עוד שני מקומות ריי-קיים. התישבנו.

הוא ואני, בחור ובחורה. שנינו שחורים, מתבלטים בצורתנו החיצונית ובשפתנו.

היה מובן כי התעניינות שכנינו תופנה אלינו, הוזג הזר, המעניין. ובאמת, כעבור זמן מה פנה אחד המסובים לעמוס בשאלה: "האפשר לדעת מאיזו ארץ אתם?"

"אנחנו?" ענה עמוס בהיסוס-מה, "אנחנו... מאלבניה!"

"עמוס! מה אמרת?! השתגעת לגמרי?" התנפלת עלי. "מדוע לא אמרת שאנחנו מישראל?"

"סתם ככה, התלוצצתי!" התנצל במבוכה. "התבייש! יש לך גוף של שמשון ה"גיבור" וגשמה של יהודון עלוב", אמרתי. הוא התמלא חילה. "את סתם טפשה ר"תמיהה", צרחה, "אני לא בפעם הראשונה בחוף-לארץ. ואני יודע שמוטב לא להזרות בזה שאני מישראל..."

קמתי וזכתי את המקום. **איטלקי בעד קול.** כעבור שבועות מספר עברתי ברחוב הראשי ההומה של וינה, עם וינאית צעירה, לפתע משכה ביד: "סתכלי, סתכלי!" האישה בי, את רואה את הבחור היפה השחור במדרכה השנייה?"

"הוא איטלקי", הוסיפה, "ויש לו קול פנטסטי. רק לאיטלקים יכול להיות קול כזה!" הפניתי את ראשי כלפי המדרכה ממול.

היה זה עמוס. מאז נודע לי מישראלים אחרים כי אותו עמוס ידוע בין ציבור הסטודנטים לא רק כאלבני או כאיטלקי, אלא כיוגוסלבי, כי ספרדי, כדרום-אמריקאי, אפילו כיווני. הכל — רק לא ישראלי.

"יהודים מטופפים!" צבר צעיר, סטודנט, הלומד רפואה בווינה, ביקש לנסוע לביקור לגרמניה. הוא פנה לקונסול הגרמני בבקשה להוציא לו ויזה. הקונסול שוחח איתו בבידדות, ותוך שיחה שללו אם יש לו משפחה בווינה או בגרמניה.

התרתח הצבר שלנו: "אני ישראלי! אין לי כל ענין עם היהודים המטופפים והא"רזים. היינו הך אם הם משפחתי או לא!" הדבר נודע לי מהקונסול עצמו, שהיה מזועזע עד עומק נפשו מהגבתו של הצבר. **נשף ספרדי.** מקרה אחר היה חמור עוד יותר.

אני נכנסת לבית-קפה וינאי. ליד שולחן בפניה יושבים שנים ממכרי, שניהם צברים, הלומדים רפואה. הם מזמינים אותי לשול-חנם. שניהם נראים קצת נבוכים. לבסוף ממגים אחד מהם: "בחתיק, אביבה, תעשי לנו טובה, תהיי חברה/מנית..."

"מה יש, אתם רוצים להחאה קטנה? מאפיש מסארי?" אני עונה לתומי. "לא, לא!" עונה יוסי, כשהוא כולו מסי-מיק. "את מבינה, הוא ממשין, כולו מבור-כה. יש לנו פה פגישה עם שתי חתיכות (המשך בעמוד 6)

סמפו

מ.צ.י.
קו-קו
אורנג'

עשוי סס"ק חדרים
כתוספת סוכר וקי
כמסקה טרענו ופהור
כמסקה הסטורה של
סמפו
אסלו סקקי. סמפו. ו.קו-קו. והשתתפו בחחרות הפרטים

תוצרת סמפו

למדו שפות

מחר וביסודיות בבית-הספר לשפות, קדימה!
תל-אביב, בני-הודיה 74, טלפון 28314

נ פ ת ח י מ :

(א) אולפניות לאנגלית ללימוד מרכז (2 שעות בינם) למתחילים ולמתקדמים וחוג לשיחה (Conversation) למשחלפים על-די מורים מאנגלית.

(ב) קורסים לעברית, אנגלית וצרפתית למבוגרים וכל הרמת חידושות וקורס מיוחד לשיפור הכתיב העברי.

(ג) קבוצות לאנגלית לתלמידי בתי-ספר ג' ד' ה' ו' ז' ח' יסודיות, ה' ו' ז' ח' תיכוניות, בחודשי החופש.

פ ר ט י מ ו ח ר ש מ מ ו מ י צ ו ל מ ח י צ - צ ר ב ע ר ב (גרש ליהודי)

אל חופי הדרחצה והריכוז השחיה

שרוני "דן" לשרונג